

ASPECTE PRIVIND AGRICULTURA ECOLOGICĂ

Valentina MADAN,
magistru în drept, asistent universitar,
Universitatea Agrară de Stat din Moldova

SUMMARY

Organic agriculture brings a type of reengineering of agriculture business – this means a fundamental rethinking of production processes in order to dramatically enhance the links between the market, the producers and the clients, in order to suppress operation costs and increase competitiveness. The theories prove that the viability of this process also depends on who intense is the collaboration between agriculture and environment policy makers, as well as on how much the Government is ready to adopt a multidimensional stand that promotes the ecologic balance equilibrium in strategies targeting social and economical development. This must also be in line with increasing social welfare and social coherence.

Keywords: agriculture, European Union, ecological agriculture, legislation, standards, organic food

REZUMAT

Agricultura ecologică aduce un nou tip de reorganizare a afacerii agricole, aceasta înseamnă o regândire fundamentală a proceselor de producție, cu scopul de a îmbunătăți semnificativ legăturile dintre piață, producători și clienți, în scopul reducerii costurilor de operare și creșterii competitivității. Teoriile demonstrează că viabilitatea acestui proces depinde, de asemenea, de intensitatea colaborării dintre factorii de decizie politici agricoli și de mediu, precum și de nivelul de pregătire a Guvernului de a adopta o poziție multidimensională, care ar promova echilibrul ecologic în strategiile ce vizează dezvoltarea socioeconomică. Acest lucru trebuie să fie, de asemenea, în concordanță cu creșterea bunăstării sociale și cu coerența socială.

Cuvinte-cheie: agricultură, alimente organice, agricultură ecologică, legislație, standarde, Uniunea Europeană

Introducere. Agricultura ecologică progresa în întreaga lume și începe să se dezvolte activ în Republica Moldova. Astăzi, volumul pieței mondiale a produselor ecologice este evaluat la 25 miliarde USD anual. Până în 2020, ar putea atinge cifra de 200-250 miliarde USD pe an.

Agricultura ecologică este văzută de mulți experți drept soluția care ar putea preveni o criză alimentară în viitor, deoarece populația lumii se confruntă cu o lipsă tot mai acută de alimente. Conform Politicii Agricole Comune (PAC) a Uniunii Europene, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2014, sectorul agriculturii ecologice are o deosebită importanță. Printre măsurile PAC de reformare identificăm câteva prevederi legate de protecția mediului. Astfel, agricultorii sînt încurajați să utilizeze tehnici simple de producție, asigurînd protecția mediului. Ei vor primi bani în plus, dacă vor utiliza tehnici de tipul:

- rotația culturilor;
- menținerea pășunilor permanente;

- acoperirea solului iarna cu plante care produc materie organică;

- nelucrarea capetelor de parcelă pentru a evita erodarea solului etc.

Problema erodării solului este extrem de stringentă pentru R. Moldova, iar tranziția la agricultura ecologică pare soluția cea mai viabilă. Evaluările au fost oferite de Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO), conform studiului *Agricultura ecologică în Republica Moldova: perspective locale și regionale* [12].

Rolul sistemului agroecologic este producerea alimentelor sănătoase, favorabile metabolismului uman.

Materiale și metode aplicate.

În scopul unei cercetări aprofundate a agriculturii ecologice din Republica Moldova, au fost utilizate metode ca: analiza, comparația, analogia, sinteza, observarea, gruparea și consultarea literaturii de specialitate. Totodată, a fost aplicată metoda sociologică, deoarece oferă o perspectivă nouă în

studiul realității juridice ca veridicitate socială.

Rezultate obținute și discuții.

Agricultura ecologică este un sector al agriculturii europene care cunoaște o dezvoltare persistentă în ultimii ani. Comisia Europeană pune la dispoziția tuturor cetățenilor interesați informații privind modalitatea în care agricultura ecologică contribuie la protecția resurselor naturale, la biodiversitatea și protecția faunei, precum și la dezvoltarea zonelor rurale.

Agricultura ecologică este un sistem agricol menit să furnizeze consumatorului alimente proaspete, gustoase și autentice, care în același timp respectă ciclul natural de viață al sistemelor. Prin urmare, agricultura ecologică se bazează pe un șir de obiective și principii, pe bunele practici create să minimizeze impactul omului asupra mediului, asigurîndu-se în același timp eficiența sistemului agricol. Așadar, de câte ori cumpărați un măr ecologic de la supermarketul local sau alegeți din meniul restaurantului preferat un vin obținut din struguri ecologici, puteți fi

siguri că acestea au fost produse conform unor norme stricte.

În Uniunea Europeană, aceste norme sînt stabilite prin Regulamentul (CEE) nr. 2092/91 al Consiliului privind metoda de producție agricolă ecologică și indicarea acesteia pe produsele alimentare. O revizuire detaliată a prezentei reglementări a pus la dispoziție două propuneri din partea Comisiei Europene în decembrie 2005, pentru un număr de reguli simplificate și îmbunătățite privind importul și etichetarea produselor ecologice. Aceste două propuneri au fost acceptate de Consiliul Europei prin *Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1991/2006 din 21 decembrie 2006* modifică Regulamentul (CEE) nr. 2092/91 privind metoda de producție agricolă ecologică și indicarea acesteia pe produsele agricole și alimentare, care a intrat în vigoare în ianuarie 2007, și *Noul Regulament al Consiliului (EC nr. 834/2007) din iunie 2007* privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice care definesc producția respectivă. Sigla și sistemul de etichetare au fost adoptate de către Consiliul Uniunii Europene la 28 iunie 2007, intrat în vigoare la 1 ianuarie 2009.

Reglementările actuale ale Uniunii Europene privind producția ecologică stabilesc modul de administrare a culturilor agricole, efectivelor de animale, modului de prelucrare a alimentelor și nutrețurilor, pentru ca acestea să poată fi etichetate ecologic. În conformitate cu *Reglementările UE*, este obligatorie prezența siglei UE pentru agricultura ecologică. De asemenea, este obligatorie menționarea pe etichetă a codului organismului de inspecție a operatorilor din domeniul agriculturii și care certifică produsele ecologice. Acest regim de etichetare are scopul de a asigura consumatorii din statele-membre ale

Uniunii Europene. *Sigla UE* este creată pentru a spori gradul de recunoaștere a produselor ecologice în rîndul consumatorilor și acționează la fel ca și siglele naționale pe care le putem observa pe produsele din fiecare țară.

Există o serie de factori generali și specifici care pot contribui la promovarea sectorului agriculturii ecologice la nivelul unui veritabil stimul de creștere în Republica Moldova. Factorii generali atribuiți dezvoltării agriculturii în ansamblu sînt:

- creșterea nivelului investițiilor;
- dezvoltarea și civilizarea pieței interne de desfacere;
- dezvoltarea calității culturii de administrare și management în agricultură;
- ameliorarea sistemelor de irigare etc.

Factorii specifici pot avea următoarele efecte imediate asupra agriculturii ecologice naționale:

- stimularea conversiunii terenurilor;
- aplicarea subvențiilor;
- dezvoltarea accentuată a cererii interne pentru produse ecologice;
- promovarea brandului în export.

Conform statisticii privind creșterea suprafețelor ecologice, exporturile naționale de produse organice va ajunge în 2026 la 87 milioane Euro, în condițiile materializării unui scenariu moderat, și la 130 mil. Euro în condițiile unui scenariu optimist, oferit de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare *Agricultura Ecologică în Republica Moldova: present și perspective* [13].

Studiile de caz arată că în Republica Moldova există suficiente modele de comportament *eco* în rîndul agricultorilor. Există o problemă în comunicarea acestor exemple și susținerea preluării

modelelor. Aceste comportamente provin dintr-o bună și responsabilă înțelegere a perisabilității resurselor naturale agricole. Agricultori insistă asupra introducerii sancțiunilor pentru manifestările de comportament iresponsabil. Intenția acestora derivă în aplicarea tehnologiilor *no-till* și *low-till* de cultivare a culturilor agricole: agricultură fără arătură; sistem de agricultură fără arătură sau “zero lucrări”, care nu include nicio (sau include selectiv) lucrare mecanică a solului, cu excepția unor fișii în care se introduc îngrășăminte sau semințe. Fișiile sînt lucrate cu agregate speciale, atașate în fața brazdelor semănătorii. Acestea sînt demonstrate prin probe documentare (randament, costuri) și sînt văzute ca unicele alternative pentru a face față celor mai mari provocări pentru agricultura națională din prezent: creșterea aridității și insuficiența resurselor acvatice pentru irigare [13].

Standardele *Codex Alimentarius* [14] definește agricultura ecologică drept “un sistem holistic al managementului producției care promovează și ameliorează sănătatea agro-ecosistemelor, inclusiv biodiversitatea, ciclurile biologice și activitatea biologică a solurilor”. Aceasta se realizează prin utilizarea metodelor agronomice, biologice și mecanice, spre deosebire de utilizarea materialelor sintetice, pentru a realiza oricare dintre funcții în cadrul sistemului.

Agricultura ecologică introduce un soi de *reengineering* – de reîngîndire fundamentală a proceselor de producție pentru ameliorarea relației producătorilor cu piața și diminuarea costurilor operaționale, pentru creșterea competitivității. Teoria cu privire la agricultura ecologică demonstrează că viabilitatea acestui proces depinde de intensitatea colaborării dintre autoritățile agriculturii și mediului,

precum și de intenția guvernului de a adopta în strategiile sale de dezvoltare social-economică o orientare multidimensională, care să promoveze echilibrul ecologic în agricultură.

Cadrul legal și de certificare.

Bazele cadrului legislativ național în domeniul agriculturii ecologice au fost puse în 2005, odată cu adoptarea Legii nr. 115 din 09.06.2005 cu privire la producția agroalimentară ecologică. Această lege stabilește norme pentru producerea alimentelor ecologice și cerințe privind etichetarea, producerea, importul și exportul de alimente ecologice. Hotărîrea Guvernului nr. 149 din 10 februarie 2006 privind punerea în aplicare a legii menționate aprobă [2]:

- Programul național cu privire la producerea agroalimentară ecologică;

- Regulamentul cu privire la metode și principii de producere a produselor agroalimentare ecologice;

- Regulamentul privind inspecțiile și sistemele de certificare pentru fabricarea produselor agroalimentare ecologice;

- Regulile privind importul și exportul produselor agroalimentare ecologice.

În prezent, cadrul legal este armonizat cu normele europene în domeniu. Cel puțin nouă Regulamente ale Comisiei Uniunii Europene și standarde internaționale de calitate au fost transpuse în cadrul legal autohton [9, p. 224].

Cadrul Legislativ în vigoare este:

- Legea nr. 115 din 09.06.2005 cu privire la producția agroalimentară ecologică [2].

- Legea nr. 755-XV din 21.12.2001 privind securitatea biologică [1].

- Hotărîrea Guvernului nr. 1078 din 22.09.2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind

producția ecologică și etichetarea, care stabilește cerințele pentru producția alimentară ecologică, ce se referă la [4]:

- toate etapele de producere, prelucrare și comercializare a produselor ecologice și controlul lor;

- folosirea la etichetare și publicitate a indicațiilor aplicabile pentru producția ecologică.

- Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 179 din 10.09.2008 cu privire la “regulile de întreținere a cărții istoriei câmpului” [7].

Acte în proces de adoptare, cu impact definitiv asupra sectorului:

- Hotărîrea Guvernului cu privire la aprobarea mărcii naționale “Agricultura Ecologică – Republica Moldova”

În decembrie 2011, Guvernul a înregistrat și a adoptat Simbolul Mărcii Naționale “Agricultura Ecologică – Republica Moldova”. Acesta se aplică pe etichetele și ambalajele produselor agroalimentare ecologice care au fost supuse procedurii inspecției și certificării pe tot parcursul ciclului de producție de către organele de inspecție și certificare [5].

Scopurile reglementărilor de producere ecologică:

- protejarea consumatorilor împotriva înșelăciunilor, fraudelor și revendicărilor nejustificate de produse;

- protejarea producătorilor de prezentarea falsă a produselor agricole ca fiind biologice;

- asigurarea că treptele lanțului alimentar (de la producere pînă la comercializare) sînt supuse controlului și corespund cerințelor prescrise;

- asigurarea prevederilor pentru producerea, certificarea, identificarea și etichetarea produselor realizate biologic;

- menținerea și dezvoltarea sistemelor agricole biologice, ast-

fel încît să contribuie la protecția locală și globală.

În scopul prevenirii sau reducerii impactului activităților și obiectivelor economice asupra mediului înconjurător, este necesară o evaluare ecologică a lor. În acest scop, în legislația și în actele normative ale Republicii Moldova au fost stipulate unele proceduri cum sînt: expertiza ecologică a documentației de proiect și auditul ecologic al întreprinderilor în funcțiune [8, p. 99].

Scopurile principale sînt menținerea echilibrului ecologic, a fondului genetic și a biodiversității, crearea condițiilor optime de trai și contribuția, la etapa de planificare și proiectare, la adoptarea unor soluții argumentate și raționale, care prevăd măsuri de utilizare a resurselor naturale și de producție din mediul înconjurător [10].

Auditul ecologic constituie o examinare calificată independentă și o evaluare a impactului întreprinderilor în funcțiune asupra mediului, în scopul elaborării unor recomandări privind diminuarea acestui impact și protecția mediului ambiant [8, p. 106].

Concluzii. În ultima perioadă de timp, tot mai frecvent se afirmă, inclusiv în mass-media, despre criza ecologică care pune în pericol perspectivele dezvoltării durabile a civilizației. Omul a devenit capabil să transforme, uneori radical, mediul natural și să creeze pentru sine un mediu artificial civilizată, cu toate avantajele și, eventual, dezavantajele acestei transformări. În acest context, omul a devenit și un mare poluator [11, p. 9]. Prin urmare, tot ce se numește *ecologic* este apreciat la nivel înalt, mai ales agroalimentația ecologică.

Agricultura ecologică în Republica Moldova este un sector dinamic și cu potențial. Cu susținerea autorităților, prin politicile de sub-

venționare în perioada 2008-2010 suprafețele ecologice au crescut pînă la 22 mii ha. Condițiile de austeritate bugetară din anii 2011-2012 și intențiile declarate în 2013 au dus la o relativă diminuare a măsurilor de subvenționare. Percepția mediului de afaceri în acest domeniu este negativă. Sînt așteptate moderarea ritmului de conversiune a terenurilor și chiar retragerea unor terenuri din circuitul ecologic. Piața locală de desfacere a produselor ecologice este aproape inexistentă. Decalajul este cu atît mai mare, cu cît tehnicile de comercializare a acestor produse pe piețele europene au evoluat constant.

Deși reprezintă doar o fracțiune de agricultură convențională, agricultura ecologică va avea potențial pentru dezvoltare. În 2011, doar 3% din exporturile naționale de produse agricole și ale industriei alimentare au fost exporturi de produse agroalimentare ecologice. Conform Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exporturilor din Moldova, peste 170 de producători erau antrenați în agricultura ecologică în 2011 (7% din numărul total de companii agricole). Potrivit unor prognoze, numărul acestora va depăși cifra de 260 către anul 2015 [6]. Alternativa acestei stări dezolante este comercializarea producției vegetale ecologice la prețul celei convenționale, ceea ce este descurajant pentru producătorii ecologici.

Referințe bibliografice

1. *Legea* nr. 755-XV din 21.12.2001 *privind securitatea biologică*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 75 din 13.06.2002. <http://www.law-moldova.com/laws/rom/biologhicescoi-opasnosti-ro.txt>
2. *Legea* nr. 115 din 09.06.2005 *cu privire la producția agroalimentară ecologică*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 95-97 din 15.07.2005. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=312917>
3. *Legea* nr. 422-XVI din 22.12.2006 *privind securitatea generală a produselor*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 36-38 din 16.03.2007. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=321895>
4. Hotărîrea Guvernului nr. 1078 din 22.09.2008 *Cu privire la aprobarea Regulamentului privind producția ecologică și etichetarea produselor agroalimentare ecologice*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 178 din 26.09.2008. <http://lex.justice.md/md/329179/>
5. Hotărîrea Guvernului *Cu privire la aprobarea mărcii naționale "Agricultura Ecologică Republica Moldova"*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 95-97 din 15.07.2005. www.maia.gov.md/download.php?file.
6. Hotărîrea Guvernului *Cu privire la aprobarea "Programului Național de asigurare a securității ecologice pentru anii 2007-2015"* nr. 304 din 17.03.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 43-46 din 30.03.2007. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=322356>
7. Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 179 din 10.09.2008 *Cu privire la regulile de întreținere a cărții istoriei cîmpului*. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 204-205 din 14.11.2008. <http://www.biotica-moldova.org/library/Agro-environment%20measure.pdf>
8. Capcelea A. *Dreptul ecologic*, Chișinău: Știința, 2000, p. 99, 107.
9. Moody R., Kireeva I., Butucel I. *Legislația și politica agrară și alimentară. Armonizarea la standardele UE în Republica Moldova*. Suport pentru implementarea acordurilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, Chișinău, 2010, 224 p.
10. Andreev A., Barbașie GH., Ciubotaru V., Gumovschi A., Margineanu G., Rotaru I., Timuș A. *Măsuri agroecologice în Moldova: realizări, probleme, reguli și sfaturi*: Chișinău, 2011, p. 11.
11. Lupan E. *Tratat de dreptul protecției mediului*, București: C.H. Beck, 2009, p. 9.
12. *Agricultura Ecologică în Republica Moldova: perspective locale și regionale*, la inițiativa Organizației de Atragere a Investițiilor și Promovarea Exporturilor din Moldova: Chișinău, 2012. <http://miepo.md/libview.php?l=ro&idc=321&id=1056>
13. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare. *Agricultura Ecologică în Republica Moldova: prezent și perspective*, Chișinău, 25 aprilie 2012. [online] [accesat 11.02.2014] Disponibil: <http://www.rusia.mfa.md/img/docs/organic-agric-md-perspectives.pdf>
14. Codex Alimentarius Commission. *Guidelines for the production, processing, labeling and marketing of organically produced foods, CAC/GL 32-1999*. http://www.fao.org/docs/eims/upload/230124/CXG_032e.pdf